

Aine: RETOORIKA JA KIRJALIK ENESEVÄLJENDUS

I. Õppe- ja kasvatus eesmärgid

Retoorika ja kirjalike eneseväljendamise kursusega taotletakse, et õpilane:

- 1) suhtleb adekvaatselt tavaolukorras, oskab kuulata, selgitab oma seisukohti;
- 2) loeb jõukohast teksti sihipäraselt;
- 3) kasutab tekste teatmikke teabe hankimiseks;
- 4) taastab tuttavat teksti erineval viisil (kokkuvõtvalt, laiendatult, tekstilähedaselt), edastab teavet suuliselt ja kirjalikult;
- 5) kasutab õpitud tarbekirja liike;
- 6) orienteerub meediaväljaannetes ja nendest saadavas teabes.

II. Õppeaine kirjeldus

Aine raames õpilane õpib eristama teabe suulist ja kirjalik edastamist (hargnenult, kokkuvõtlikult). Suhtlemine grupis, töökollektiivis ning ametiasutustes: koostegvus ja vastutused, reeglipärane käitumine ja ootamatud lahendid konfliktsituatsioonides. Kirjutamisoskuse süvendamine toimub lõimitult suulise õppetegevusega. Tähelepanu pööratakse ka lugemistehnika arendamisele, tekstimõistmisele ning teksti teabe taastamisele/ümberjutustamisele. Tööviisidest on esiplaanil praktiline harjutamine, kirjalike teabetekstide ja suulise teabe konspekteerimine, sõnastike ja erinevate teabeallikate kasutamine. Olulisel kohal on paaris- ja rühmatööd.

III. Temaatiline planeerimine

Klass: 9. klass lisaõppel, kokku 105 tundi

Õppesisu	Õpitulemused	Lõiming läbivate teemade kaudu	Ainetevahelised seosed
Peatükk: SUHTLEMINE			
Mida tähendab suhtlemine. Kommunikatsioon. Kommunikatsiooni eesmärk.	Õpilane: 1) saab aru mõisteist suhtlemine ja kommunikatsioon ning	Väärtused ja kõlblus: põhjalikumaid ja jätkusuutlikke lahendusi valik ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi järgimisel.	Inimeseõpetus: suhtlemine rühmas, koolis ja teistes asutuses.

	milleks kõne on vajalik; 2) oskab alustada suhtlemist; 3) oskab valida õige intonatsiooni suhtlemiseks; 4) oskab kasutada keelelisi vahendeid vastavalt suhtluskavatsusele.		
Peatükk: SUHTLEMISEVIISID			
Suhtlemiseviisid. Sõnaline ja mittesõnaline suhtlemine.	Õpilane: 1) teab suhtlemise viise, oskab valida õiget vastavalt situatsioonile; 1) teab verbaalsed ja mitteverbaalsed suhtlusliigid ning nende roll kõnesuhtluses, 2) kasutab intonatsioonivahendina suhtlemisel žestid ja näoilmed.	Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus: iseseisvate ülesannete täitmine, jõukohase vastutuse võtmine, meeskonnatöö ja koos tegutsemise harjutamine. Väärtused ja kõlblus: sallivuse ja lugupidamise kujundamine iseenda, kaaslaste ja kõigi teiste inimeste vastu, arutelud kõlbeliste normide ja väärtuste üle, nende teadvustamine.	Inimeseõpetus: Suhtlemisoskused on kesksel kohal inimeste vaheliste suhete mõistmisel. Ajalugu: erinevate allikate lugemine, tõlgendamine ja analüüsimine.
Peatükk: HÄÄL JA SELLE OMADUSED			
Hääleomaduse. Sinu hääl. Kõnehingamine. Kiirkõne. Luuletused.	Õpilane: 1) teab hingamise tüübid: pinnapealne, rindkere, segatud, kõne; 2) oskab kasutada erinevat hingamistüübi; 3) teab mis on kiirkõne ning oskab seda kõneleda.	Tervis ja ohutus: oma hääle ja hingamise eest hoolitsemine, haiguste ennetamine.	Muusika: hääle omadused, intonatsioon.

Peatükk: ÕIGE KÕNE			
Vigadeta kõne. Rääkimine ja kirjutamine.	Õpilane: 1) tunneb kirjakeele norme ja keelevahendid; 2) teab mida tähendab tautoloogia; 3) teab mida tähendab kõne kommunikatiivne täpsus.	Elukestev õpe ja karjääri planeerimine: tööharjumuste kujundamine, iseseisvalt tegutsemine, loovalt mõtlemine ja vastutamine oma töötulemuste eest.	Kirjandus: õpilased õpivad tundma erinevaid kirjanduslikke tehnikaid ja stiile, mis võivad omakorda mõjutada nende enda kirjalikku eneseväljendust.
Peatükk: KIRJUTAMINE JA REDAKTEERIMINE			
Tekstide redakteerimine. Parandamine, lisamine, täiendamine, ümbersõnastamine.	Õpilane: 1) oskab leida võõra ning oma teksti sisus ebatäpsusi ning neid parandada; kasutades teksti redakteerimise viisid.	Teabekeskond ja meediakasutus: oma töö kavandamisel info kogumiseks õpitakse kasutama erinevaid teabekanaleid ning hindama kogutud informatsiooni usaldusväärsust.	Kirjandus: kirjalikud esseed.
Peatükk: LUGUPIDAVUSE VÄLJENDAMINE			
Mida tähendab lugupidavas? Palvede formuleerimine. Lugupidav keeldumine.	Õpilane: 1) teab kõnekäitumise etiketireeglid; 2) kasutab etiketisõnu vastavalt kõnesituatsioonile; 3) eristab käskivad kõnetoimingud ja mittekäsitava iseloomuga ergutavad kõnetoimingud;	Väärtused ja kõlblus: iga inimese väärtus, viisakas käitumine, kodu ja perekond, abivalmidus ja kohusetunne, ausus, õiglus.	Ajalugu: õppides minevikku, saame inspiratsiooni, kuidas ka tänapäeval teisi austavalt kohelda.

	4) teab keeldumise põhjusi, tunneb otsene ja kaudne keeldumine; 5) kasutab kõnes viisakad keeldumise viise.		
Peatükk: KUULAMISE OSKUS			
Kuulama, kuuluta ning arusaama. Kes ja kuidas kuulab. Kõnelejate reeglid.	Õpilane: 1) teab mitteverbaalsete suhtlusvahendite roll kuulamisel; 2) mõistab kuulamise ja kuulmise tähtsust; 3) tunneb põhilisi kuulamisi viise; 4) eristab kuulamisi viise, valib suhtlussituatsioonist kuulamisi viise; 5) järgib vestluspartneri reegleid.	Kultuuriline identiteet: positiivsete hoiakute kujundamine nii omaenda kui ka erinevate kultuuride ja inimeste suhtes.	Muusika: kuulamisoskus aitab tajuda rütmi, meloodiat, harmooniat ja emotsionaalset sõnumi.
Peatükk: LUGEMINE			
Lugemine – parem õppimise viis. Lugemisoskus.	Õpilane: 1) teab lugejaülesanded; 2) oskab koostada lausumiskava; 3) tunneb lugemisviise; 4) eraldab loetavast tekstist tähendus; 5) koostab suulist avaldus;	Tehnoloogia ja innovatsioon: info otsimine ja kogutud andmete töötlemine. Info kogumiseks õpitakse kasutama erinevaid teabekanaleid ning hindama kogutud informatsiooni usaldusväärsust.	Kirjandus: lugemine on põhiline oskus keele mõistmiseks ja kirjalike tekstide loomiseks.

	6) oskab lühendada tekste.		
Peatükk: TEKSTI LIIGID			
Tekstide maailma. Naljatkestid. Teksti teema – mikroteema. Visiitkaart.	Õpilane: 1) teab ja eristab teksti tunnuseid, kõneliike, kõnestiile; 2) tunneb mikroteema mõistet, mikroteema seost teemaga; 3) oskab esitada tekstile temaatilisi ja semantilisi küsimusi; 4) oskab taastada teksti; 5) oskab määrata teksti teemat, leida mikroteemasid; 6) oskab vormistada oma visiitkaardi.	Teabekeskond ja meediakasutus: erinevate teabekanalite kasutamine, info hankimine ja selle analüüsimine, võimalused ja ohud interneti kasutamisel.	Ajalugu: erinevate ajastute, kultuuride ja ühiskondlike kontekstide tekstide analüüsid.
Peatükk: TEKSTIDE ÜMBERJUTUSTAMINE			
Ümberjutustamine. Lühike ja pikk ümberjutustamine.	Õpilane: 1) teab teksti detailne ja kokkuvõtlik jutustamine; 2) teab ümberjutustuse tüübid; 3) oskab detailselt ja lühidalt sõnastada lähteteksti; 4) oskab teksti ümber jutustada.	Tehnoloogia ja innovatsioon: IKT vahendite kasutamine kodutööde tegemisel, rühmatööde ja teiste aktiivõppemeetodite kasutamine psühholoogia tunnis.	Loodusõpetus: selgelt ja täpselt edastada teaduslikku informatsiooni, arendades seeläbi teaduslikku kirjutamisoskust.